

izbaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljaliti pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

TELEFON št. 201.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2-50.

Upravništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“ ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od četrterostolpne petiti vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

St. 38.

V Gorici, v soboto dne 17. maja 1913.

Leto XIV.

Parlamentarne bolezni.

Po dolgem času so se zopet sešli državni poslanci na Dunaju, da se lotijo novega dela. Skoro pol leta je odkar so zadnjič sedeli pred novimi letom skupaj in ogromno dogodkov, ki so zarisali isto nove črte v svetovno zgodovino, je šlo ta čas mimo nas. Posebno za našo monarhijo so bili dogodki na Balkanu eminentne važnosti, ker smo mi kot najbližji sosede na vsak način nekoliko prizadeti. Ves ta čas, da se je odigrala drama turškega gospodstva na evropskih tleh so bili naši ljudski zastopniki brez besede in parlament je spal spanje pravičnega.

Sicer je gotovo, da se je vlada hotela ogniti raznih neprijetnih interpelacij in širokoveznih debat glede naše zunanje politike, a značilno je to dejstvo vendar. Zdi se kakor da vlada ni pričevala v parlamentu ne le nobene podpore, ampak še odpor. Sedaj so se duhoviti gotovo že dokaj pomirili in upati je, da bodo tozadevni govori ostali vsaj na objektivni višini.

Med parlamentom in med vlado je pa pri nas na vsak način neka napetost, četudi je ista dostikrat bolj formalnega značaja, kajti navadno so stranke, ki najbolj kričijo, ob času glasovanja precej tihe. N. pr. socialni demokrat, ki se prav strahovito hudujejo na vlado, na ministre, takorekoč na vse, kar ni socialni demokrat, a ko pride glasovanje, uredi navadno tako, da se stvar le izvrši po predlogih z vladne klopi. Taki hudi »odporniki« tedaj ne pomenijo dosti, a par drugih stvari je, ki res morajo in tlačijo naš parlament kakor mora.

V prvi vrsti so tu razni, bi rekli domači, deželni prepiri, ki se ponavadi zanesejo v zbornico. Češko vprašanje je že tolikokrat delalo zgago, je že vrglo ministre in poslance z njih prestolov, a še vedno ga ni konec. In vendar taka vprašanja ne spadajo v prvi vrsti v parlament, zato da se radi njih obstruira, ampak da se jih reši. Prvo naj bi pa poskusili gospodje doma rešiti take lokalne spore, ki nimajo za celo državo tako važnega pomena. V tem zasedanju so posebno važni rusinski glasovi, ker tudi tam grozi hud odpor in obstrukcija. Doma so se dolgo reševali in preganjali, sedaj bo ta stvar morebitno imela prav hude posledice za celo zbornico in njeno delovanje. In to na vsak način ni prav. Cela država, dežele še posebno, gledajo sedaj s težkim srcem na dunajski parlament in trpkih besed ne bo manjkalo, ako se bo zato zbral, da bo šel zopet narazen.

Seveda je pri naših razcepanih razmerah prav težko priti do kakega temeljiterega sporazuma. Vse sodi razmere le po svoji koži in o kakem parlamentarnem delu v velikih potezih, kakor se vrši navadno drugod, je pri nas težko govoriti.

Narodna in politična razcepanost odseva prav jasno tudi iz našega parlamenta. Tako se je skoro že uveljavilo parlamentarno načelo, da se razne malenkosti in čisto postranske stvari obira in gloda do mozga, tehtne in važne zadeve pa pridejo na dnevni red le bolj mimogrede. Ta navada se je tako nekako sama ob sebi uveljavila in skoro nikdo se je ne upa podreti. Težavne in važne probleme se rešuje kar na de-

leto, pri malenkostih pa se razpredejo dolge in neslane debate.

Jako značilna črta našega parlamenta so tudi večni provizoriji. Vse je že provizorično: proračun, poslovnik, listni red itd. Proračun za celo državo ni bil redno rešen že leta in leta vedno se pehamo s provizoriji po pol leta. Zjutraj koncem junija konča zadnji provizorij in gotovo bo cela dramatična debata, da se stvar – provizorično reši še dalje. Proračuna se nekako boji »vse kar leže in gre«, vlada in poslanci. Zdi se, kakor bi manjkalo pravega, zdravega parlamentarnega duha, kakor bi se bala zbornica resnega dela.

Reči je treba pa, da je finančni odsek v tem ožiru v zadnjih zborovanjih meseca februarja pokazal vendar precej živahosti v svojem nastopu, tedaj bi šlo tudi v zbornici lahko. In tako nekoč mora iti. Pa ne govorimo o reformi davka, o ureitvi uradniških plač itd., naj omenimo le deželni namenjene državne prispevke, brez katerih absolutno ne gre naprej. Deželne finance so povsod tako negativne, da je podpora od strani države morda potrebna. Tu ne pomaga noben izgovor o kakih drugih interesih, dežele morajo dobiti svoje podpore. Ako je že v bogati Češki skoro popolen konkurz, kaj pa naj bode drugod, kjer je mizerija še večja. Tedaj dežele, občine, ljudstvo potrebujejo denarne pomoči in ako v tem slučaju ne pride zbornica kot zastopnica ljudstva do prave energije, do skupnega dela, potem je tudi parlamentarizmu precej odzvonilo.

Povdariti pa moramo ob koncu še to, da Nemci s svojimi zavzetimi napadi na Čehe in Slovane sploh ne bodo dosti dosegli. Skoro gotovo se bo reklo povsod, če stvar ne bo šla v red: glejte, Rusini so krivi, njih opozicija, njih obstrukcija. Največ krivde na vseh teh neparlamentarnih obstrukcijah imajo ravno Nemci, ki v svoji znani »pravičnosti« radi tako delijo državne dobrrote, da odleti njim zrno nam pa le pleve. Ako bi bili nemški mogočnejši proti Slovanom vedno in povsod pravični, bi tudi parlamentarno delo šlo živahnejše izpod rok. Zato naj ne pišejo le na popirju o solidarnem parlamentarnem delovanju, ampak naj bodo tudi drugače proti Slovanom pošteni in pravični. Na ta način bo odpadlo marsikatero narodno vprašanje in moči se bodo lahko porabile za kulturno in gospodarsko delo. Ako pa hočejo gospodje iz nemškega tabora imeti v rokah oblast in predprave, potem naj se zavedajo, da imajo tudi odgovornost in dolžnosti.

Kulturni škandali.

Dobro se še vsi spominjamo, kako so se pred kratkim ogrevali naši nemški sosede za albanske divjake, kako so zrlili tam doli v albanskih banditih vzor in ponos vsega junaštva in vse plemenitosti. Sedaj se ne čudimo več temu nagnjenju in prijateljstvu nemškega viteškega naroda, kajti škandali, ki so se zgodili na nemških tleh v kulturnem mestu Gradcu, ti škandali presegajo že navadne mestne in študentovske afeere, v teh škandalih tiči nekaj več, tu je že nekoliko albanske »omike«, to se mora priznati.

V Gradcu obstoja že 25 let dijaško društvo »Carolina«, ki se ni sramo-

valo zapisati katoliškega imena na svojo zastavo. Ravno letošnje binkošne praznike je praznovalo omenjeno katoliško društvo svojo 25-letnico in to je dalo povod vsem nemškim liberalnim krogom v nemškemu Gradcu, da so se zbrali in junaško napadali kar zapored svoje brate, ki se od njih razločujejo po svojem katoliškem prepričanju.

Par dni se je vrstil škandal za škandalom, posebno pa v ponedeljek zjutraj ko so šli dijak k sv. maši v cerkev Sv. Jezusovega. Tam so jih napadli olikani svobodomisleci na tak način, da je morala nastopiti policija in nazadnje celo huzarji in pešci. Padalo je po glavah kakor dež, liberalci so metali gnjila jajca, celo erknjene miši, podgane in drugo golazen. Cestno blato je bilo še prava snaga, kogar ni več doletelo. To priznajo liberalni nemški listi sami in gotovo je res še trikrat več.

Značilno pri tem je, da nimajo niti besedice graje za te skandale. Pred cerkvijo so liberalni nemški kulturniki zaprli cesto in postavili tja dva avtomobila povprek, tako da ni mogel noben voz mimo in so oni v gnječi lažje opravljali svoje čedno delo. Med divjimi insulti, napadi in krikom je dijaštvo katoliške »Caroline« prišlo do cerkve in ves prostor tam okoli je bil kakor razdivjano bojišče. Niti pred cerkvijo niso ti rogovileži, ti suroveži dali miru, dokler ni vojaštvo razgnalo teh divjakov.

Kako surova je ta liberalna mladina, je videti tudi iz sledečega. Isti dan popoldan se je peljala večja družba, po večini dame v avtomobilu na sprehod. Z njimi je bil tudi eden izmed katoliških dijakov. Koj ko ga je druhal zapazila, se je zagnala cela tolpa proti avtomobilu in ga omazala in oblatila tako, da je bil videti kot kup blata. Dame in otroci v vozu pa so komaj prišli iz nesnage in blata na prosto in druhal je aplavdirala temu junaškemu činu.

Takih posameznih notic vse mrgoli po nemških listih. Nam ni do tega, da poročamo te posameznosti, več nam je do tega, da pribijemo ta škandal, ki ga nima para med kulturnimi ljudmi. Kje je tista svobodomiselna omika, kje je tista izobrazba, o kateri ves liberalni svet toliko pridiguje. Ti pojavi niso več tako redki, v teh divjostih leži že takorekoč sistem. V resnici moramo reči, da narod, kjer so mogoče taki kulturni škandali, pač ne spada ravno med izobražene. Liberalna »kultura« pa je očitno le lažikultura, kajti po nje sadu jo moramo soditi in obsoditi. Med krščansko izobraženo mladino, med meščanstvom, ki še pozna ideale vere in omike, kaj takega sploh ni mogoče. Tako posurovela je le liberalna »inteligencia«, ki je res daleč od prave kulture. Tako globoko je padlo to zaslepljeno ljudstvo, da mu ni več maru niti za najnavadnejše oblike dostojnosti, katere vsak seljak že spoštuje.

Sicer je dobro, da vidimo z lastnimi očmi sadove liberalne moderne vzgoje in omike ker sedaj se bo naše ljudstvo vedelo ravnati. Proti taki omiki in taki vzgoji je pač treba temeljito nastopiti, tako posurovelost je treba zatreti do jedra.

Zakon zadevajoč občinske posredovalne urade.

Piše deželni odbornik dr. H. Stepančič.

Deželni zakonik izdan dne 29. aprila t. l. je obelodanil zakon od 26. februarja 1913 št. 11, zadevajoč občinske posredovalne urade, sklenjen v predzadnjem zasedanju deželnega zbora.

Kot sodnik po poklicu vem dobro kaj so pravde, kako razburljivo uplivajo na pravdne stranke in kako gospodarsko pogubonsne posledice zapuščajo pri žal za pravdanje prestrašnem kmečkem ljudstvu.

Ti gospodarsko pomiselni vredni pojavi se množijo zlasti dandanes, ko se množijo v mestih vrste odvetnikov, ki iščejo vsled tega v mastno plačanem komisijoniranju na deželi one zasluzke, ki jim jih mesto ne nudi.

To se dogaja posebno v onih okrajih, kjer si sodniki ne vedo z vsestransko taktičnim postopanjem pridobiti za sodnika neobhodno potrebno nepogojno zaupanje ljudstva, ki je najpripravnejše sredstvo, da zajezi oni v komisijoniranju obstoječi premočni naval odvetnikov na že itak izstradano deželo. Brezupno ljudstvo se vsled tega v svojih mnogokrat malenkostnih pravnih potrebah zateka rajši nego k sodniku, ki bi nastal prepri brez stroškov poravnal, k dragim odvetnikom, ki razburjenega tožnika z veseljem sprejmejo, in če je tudi večkrat dober izid spora že od početka zelo dvomljiv, prične se draga pravda. Koliko denarja »vandra« vsled tega iz revnih kmečkih žepov v mesto, medtem ko propadajo kmetije.

Tem nedostatkom naj bi kolikor toliko odpomogel v govoru stoječi zakon o posredovalnih uradih, ki se mora radi svoje velike važnosti za naše z nepotrebnimi pravdami se vničujoče kmečko ljudstvo z veseljem pozdravljati.

Uvažuje povdajeno važnost in ker sem se svoječasno med razpravljanjem v deželnem zboru vže z zakonskim načrtom intenzivnejše bavil, zdi se mi umestno, da spregovorim tudi sedaj, ko je zadobil načrt Najvišjo sankcijo, nekoliko o zgodovinskem razvoju in temeljnih določbah novega zakona, ne da bi se spuščal v razmotrivanje onih posameznih določil, ki jih vsakdo lahko posname iz jasnega zakonovega besedila.

Obstoječi občinski red od 7. aprila 1864 št. 8 dež. zak. določa v § 27. točka 11, ki temelji na členu V št. 11 državnega okvirnega občinskega zakona z dne 5. marca 1862 št. 18 drž. zak., da spadajo med zadeve, ki sme rešiti občina v lastnem področju tudi poskusi sprave med prepirajočima se strankama po zaupnih možeh.

To zakonovo določilo govori tedaj le o poskusih sprave spadajočih v področje občine. Znano je, da so bili takšni poskusi sprave, ki so se vršili navadno pred županom, zelo dvomljivega pomena, kajti ako so v najboljšem slučaju tudi dovedli do poravnave ni imela ta nikake izvršilne moči in, ako se je ena stranka ni držala, je morala druga stranka še le ugotoviti svoje zahtevke tožbenim potom.

ronauk na tuk. c. kr. moškem učitelji-
šču v četrtek in v petek. V vsakem te-
čaju se je mudil po 1 uro. Izrekel se je
pohvalno o napredovanju učencev.

**Iz seje pomnoženega c. kr. okrajne-
ga šolskega sveta za goriško okolico.**
Odločitev o ustanovitvi nove šole v Se-
lu se je odložila do časa, ko se konča
revizija računov pri c. kr. okr. šol. sve-
tu in ko se napravi proračun. — Enako
se je odložilo sklepanje o razširjenju šol
na Trnovem, v Št. Ferjanu in v Lokav-
cu iz istih vzrokov. — Začasno je spre-
jel c. kr. okr. šol. svet v službo g.čno
M. Kacafura za pisarniška dela.

Razpišejo se učiteljske služ-
be in sicer: 7 nadučiteljskih mest, 14
učiteljskih-voditeljskih mest (od teh
eno mesto italijansko), 3 mesta za po-
tovalne učitelje, 10 mest učiteljev, 13
mest učiteljic. Skupaj 48 mest.

Majnikove izlete priredijo prihod-
nji pondeljek dijaki tukajšnje c. kr. gim-
nazije na vse kraje širom goriške de-
žele. Majniški izlet je postal za vsak za-
vod in za vsak razred že nekaj važen
dan šolskega leta. Sicer je tudi razum-
ljivo, da sili mladina ven na prost zrak,
ker je že šita šolskih zaduhlih prostorov.
Naj bi si mladi prijatelji ob ti priliki
dobro ogledali našo ožjo domovino in
njene krasote, kajti žalibog velja tudi
za naso mladino dostikrat izrek, da po-
zna bolj tujino kot pa domače pisane in
poetične dobrave.

Majniški izlet. Danes popoldne z
vlakom ob 3. urah so šli na majniški iz-
let gojenci tuk. moškega učiteljišča. Po-
dali so se v Tolmin in Kobarid. Vrnejo
se v pondeljek.

Požar. V četrtek zvečer je začelo
goreti v nunski ulici v hiši, kjer ima
knjigovez Pertot svoje skladišče. V
skladišču je bilo 15.000 škatlic, ki so
bile namenjene za razne trgovine v me-
stu in na deželi. Škode je za 4000 K.
Pertot je bil zavarovan.

Porotno zasedanje. Drugo letošnje
porotno zasedanje pri okrožnem sodi-
šču v Gorici se bo pričelo dne 23. junija.

Nova vojaška bolnišnica se je te
dni kolavdirala in predala vojaški u-
pravi.

Goriška mestna ženska bolnišnica
je dobila od deželnega odbora 16.013,52
K za bolniške stroške za zadnje četrt-
letje 1912.

Bolnišnica usmiljenih bratov v Go-
rici je dobila od deželne blagajne 13.301
K 70 vin, in sicer za bolniške stroške
za prvo četrtletje 1913.

Najden denar. V gostilni g. Josipa
Gorjanca na Kornju je bilo te dni naj-
denega nekaj denara. Kdor bi bil ta de-
nar izgubil, naj se oglasi pri g. Go-
rjancu.

Odprti lekarni. Od 18. do 25. t. m.
bodete imeli ponočno službo lekarni:
Gironcoli - Kurner. Ti dve lekarni
bodete odprti na praznik sv. Rešnjega
Telesa tudi popoldne.

15.000 K posojila vzame cestni od-
bor za goriško okolico za zgradbo ce-
ste Šempas-Jazbine. Tozadevno odobri-
tev je že sklenil deželni odbor.

Kolo ukraden. V četrtek dne 15.
t. m. je neki neznanec ukradel dvokolo
Waffenrad št. 130.586 črno pleskano, iz
veže sodne palače. Dvokolo je last zi-
darskega mojstra Ivana Nibrant, in je
vredno K 170. — Pozor pred nakupom.

Zaradi tatvine in potepuštva so bili
obsojeni na tri mesece težke ječe Stefan
Kozina, Franc Tašcar, Avgust in Aloj-
zij Prinčič, vsi s Hrvaškega. Ti štirje
so okradli tvrdki Medved in Braunizer.

Obe nogi si je zlomil 41 letni trgo-
vec s sadjem Karol Nanut iz Štandreža,
a stanujoč v Gorici, ko se je pri nekem
izletu z nekimi prijatelji prevrnila »žar-

dinera«. Prepeljali so ga v bolnišnico
usmiljenih bratov.

Javna dražba nepremičnin. Dne 19.
t. m. ob 10. uri predp. se bo vršila jav-
na dražba nepremičnin vložkov 120,
307, 311, 1522, in 1580 davčne občine
Pristava in vložka 991 d. o. Solkan, in
sicer stavb, označenih s hišnimi števil-
kami:

Hiša št. 23 B za gradom cenilna
vrednost K 9330; hiša št. 23 C za gra-
dom, cenilna vrednost K 10.900; hiša
št. 25 za gradom, cenilna vrednost K
11.256; hiša št. 27 za gradom, cenilna
vrednost K 11.100; hiša št. 36/38 za
gradom, cenilna vrednost 8520; stav-
bena parcela št. 514/92 (vlož. 1522) ce-
nilna vrednost 3660 kron; hiša št. 12
v Solkanu cenilna vrednost K 10.760.
Najmanjša ponudba znaša polovico ce-
nilne vrednosti.

Koncert bona vrtu pri »Jel-
lenu« jutri od 10. zj. do 1. pop.
Svira vojaški orkester. —
Ustopp prost.

Življenje Jezusa film je dosedaj v
vseh večjih mestih dosegel do najvišjega
števila obiskovalcev, to pa tudi v Gori-
ci ni izostalo in smelo se trdi, da ni bilo
še filma, ki bi imel toliko obiskovalcev,
do danes jih je bilo čez 10.000. Iz te šte-
vilke je razvidno, da je zanimanje veliko,
vsled česar bo film Življenje Kristusa
še danes in cel jutrajnji dan občinstvu
na ogled.

Občini Biljana je nakazal deželni
odbor znesek 458 K kot zadnji obrok za
popravo ceste Biljana-Križ.

V Batah se bo napravil deželni vrt.
Za ta vrt se najme potrebno zemljišče.
Ta deželni vrt bo velike važnosti za ce-
li kanalski okraj.

Županstvu Ajba je izplačala dežel-
na blagajna 2687 K na račun podpore
za zgradbo tamošnjega vodovoda.

Za vodovod v Šmarjah je nakazal
deželni odbor tamošnjemu županstvu
1812 K na račun deželne podpore.

**Cesta skozi Črniogorje do frakcije
Bratini na Vipavskem** je potrebna. Ta-
mošnji občinarji se že delj časa potegu-
jejo za to cesto. Deželni odbor je
odredil svojega tehničnega uradnika,
da si ogleda na licu mesta nameravano
cesto in da bo potem poročal deželne-
mu odboru.

Za vodovod v Svinem je nakazal
deželni odbor županstvu v Šmarjah
2125 K na račun deželne podpore.

Cesta Pevma-Hum se bo, kakor se zdi,
gradila. Deželni odbor je namreč naro-
čil svojemu tehničnemu uradu, da izde-
la načrte za prvo sekcijo ceste Pevma-
Hum.

500 K deželne podpore je nakazal
deželni odbor občini Lokavec za cesto
Čohi-Gorenje.

Občini Grahovo je nakazal deželni
odbor 300 K za zgradbo vodovoda.

**Postaja južne železnice Bivij pri
Nabrežini** nima nobene dovozne ceste.
Zato se ljudstvo trudi, da bi se
taka cesta zgradila. Deželni odbor je
naprosil c. kr. okr. glavarstvo v Sežani,
da določi komisijski ogled za to delo.

Županstvo Grahovo se poteguje za
deželno podporo za zgradbo vodovoda
v Oblokah.

Upravna Reke v županiji Naklo
je potrebna. Stroški bi bili veliki. De-
želni odbor je pripravljen predlagati
deželnemu zboru primerno podporo za
ureditev te vode, a bi poprej rad vedel,
s kakšno svoto bo prispevala vlada za
to delo. Zato se je deželni odbor obrnil
na c. kr. namestništvo za uljudno proš-
njo, naj mu sporoči, s kakim zneskom
misli vlada to delo podpreti. Ko dobi
deželni odbor od vlade tozadevni odgo-
vor, se bo o tem dalje razpravljalo.

V Zakojci nad Hudajužno je padel
raz skale v vodo 12-letni deček Janez
Stucin. Koj za njim se je utrgala še ska-
la in ga zmečkala. — Mrtvega so
kmalu potem potegnili iz vode.

**Za prepotrebni vodovod na Ider-
skem pri Kobaridu.** Deželni odbor je v
svoji seji dne 2. aprila naprosil c. kr.
namestništvo, da se zavzame za to, da
bo državna podpora za vodovod na
Iderskem na razpolago tekom l. 1913
in 1914.

Nesreča pri streljanju s topiči. 10.
letnemu Josipu Koren iz Drežnice se je
v nedeljo zjutraj pri streljanju s topiči
pripetila nesreča, da mu je topič pred-
časno počil. Odnese mu je tri prste de-
sne roke. Nahaja se v goriški bolnišnici.

**Posvečenje novega poreško - pulj-
skega škofa.** Posvečenje novoimenova-
nega poreško-puljskega škofa dr. Tri-
funa Pederzollija se bo vršilo na praz-
nik sv. Petra in Pavla dne 29. junija. —
Posvečenju bodo prisostvovali goriški
knezonaški, ljubljanski knezoškof ter
tržaški in krški škof.

**Na obrtni nadaljevalni šoli v Tol-
minu** bo sklep šolskega leta dne 25. t.
m. ob 9. uri in pol z otvoritvijo raz-
stave šolskih izdelkov učencev in učenk te
šole. Vse podpiratelje in šolske prijate-
lje, ki se zanimajo za napredek te šole,
vabi k obilni vdeležbi —
šolsko vodstvo.

Bovčan zasut v rudniku v Raiblju.
V četrtek je v rudniku v Raiblju zasulo
delavca Ivana Kenda iz Drosa v Bovcu.
Čez pol ure so ga izkopali mrtvega.

Velika vojaška slavnost se je vr-
šila v pondeljek v Gradišču ob Soči:
tamkajšnji 11. lovski bataljon je obha-
jal stoletnico svojega obstanka. K pro-
slavi stoletnice so prišli razni dostojan-
stveniki, bivši oficirji bataljona, bivši
minister Schöneich, namestnik Hohen-
lohe in drugi. Med vojaško mašo je pri-
plul nad zbrano vojaško in drugo ob-
činstvo iz Gorice vojaški aeroplan.

Potrjen zakon. Nj. Veličanstvo ce-
sar je potrdil zakon glede pospeševa-
nja govedoreje v naši deželi, katerega
je vsprejel goriški deželni zbor v svo-
jem zadnjem zasedanju.

Spominski križec dobe vsi vojak,
ki so bili poklicani pod orožje in ki so se
nahajali ali se še nahajajo na naših
mejah.

Na 7 mesecev ječe je bil obsojen
od goriškega okrožnega sodišča 53-let-
ni Andrej Mlekuž iz Čez Soče, ker je
žugal nekaterim tamošnjim prebival-
cem, da jim zažge hiše. Hodil je okoli
vedno oborožen z rezilom.

Orožnik rešil otroka gotove smrti.
V Gradežu je padel mali otrok v mor-
ski kanal. Mimo je šel orožnik, skočil
oblečen v morje in tako rešil otroka go-
tove smrti.

**Italijanska sodba o ljubljanski
»Glasbeni Matici«.** Torkova številka

uradnega lista »Osservatore Triestino«
priobčuje oceno koncerta »Glasbene
Matic«, ki se je proizvajal v soboto v
»Nar. Domu« v Trstu. Med drugim je
rečeno: »Vspeh je bil velikanski in gre
za to največja zasluga zboru, ki je pel
z disciplino, ubranostjo, eksaktnostjo in
umerjenostjo, ki presega vso hvalo, pod
vodstvom mojstra Hubada, ravnatelja
ljublanske glasbene šole. Solisti: g. a.
Costaperaria, g. Josip Križaj, bas, g.
Josip Rijavec, tenor, so izborno izvedli
poverjene jim vloge.«

Nov hotel na Bledu. Večja družba
kapitalistov je baje sklenila sezidati na
Bledu velikansk modern hotel, ki bi
stal okoli poldrugi milijon kron.

Razpis nagrade za komponiste. Na-
učno ministerstvo razpisuje nagrado v
znesku 2000 K za komponiste. Prosilci
za to nagrado morajo predložiti kako
opero ali kak oratorij ali kako sinfonič-
no opero ali kako opero za komorno
muziko itd., in sicer eno samo delo do
1. avgusta t. l. naučnemu ministerstvu.
Razsodba je poverjena posebni komisiji.

Za telegrafistino, ki se poroči. Raz-
pisana je ustanovna 860 K »za balo« za
eno gospodično, ki je uslužbena pri po-
štnem telegrafu in ki se poroči. Eno le-
to po prisodbi ustanove je doprinesiti
pravilni dokaz o izvršeni poroki. Kole-
kovane prošnje z ubožnim listom so
vposlati do 1. junija trgovinskemu mi-
nisterstvu.

Za zagrebškega župana je bil v če-
trtkovi seji novoizvoljenega zagrebške-
ga mestnega sveta na novo izvoljen ar-
hitekt Janko Holjac.

Znanje polkovnih jezikov namerava
vojno ministrstvo na ta način pospeše-
vati, da se bodo odslej mladi poročniki
v svrhu priučitve nemških jezikov
pošiljali za dobo od treh do štirih me-
secev v kraje dotične narodnosti. V po-
štev pridejo večji kraji brez garnizij,
kjer stanuje kak vpokojeni častnik, ki
bi prevzel jezikovni pouk in sprejel
častnika na hrano in stanovanje. Za je-
zikovni pouk bi se dotičnemu vpokoje-
nemu častniku priznala primerna remu-
neracija. V slučaju, ko bi ne bilo dovolj
primernih vpokojenih častnikov na raz-
polago, bi se ta jezikovni pouk izročil
tudi lahko duhovnikom in učiteljem.

Operiran je bil v grlu te dni nad-
vojvoda Franc Salvator, oče nadvojvo-
dinje Elizabete, sedanje grofice Wal-
burg, ki je več časa stanovala s svojim
možem v našem mestu.

Lastnega otroka je umoril 52-letni
Dobrina, kočar v Kozjem na Štajer-
skem. Tega otroka je imel z neko dekle
in ker ga je doma družina radi tega ne-
moralnega dejanja začela zbadati, je
šel in otroka s kislino zadavil.

Kongres voditeljev nemške mladine
se je vršil na binkoštni pondeljek na
Dunaju. Tam so sklepali nekateri go-
spodje v visokih idealnih tezak o nem-
škem obrambnem delu, o koristnih

ZAHVALA.

Za izkazano srčno sožalje ob priliki smrti in pogreba moje ljubljene
matere

Terezije vd. Pavšič roj. Kolenc

me veže dolžnost, da izrečem svojo srčno zahvalo vsem sorodnikom prijate-
ljem in znanecem, ki so mi stali ob strani v težkih urah.

Posebno zahvalo izrekam gg. deželnim uradnikom za spremstvo pokoj-
nice na zadnji poti in za darovani krasni venec, drugim darovateljem lepih
šopkov in sploh vsem, ki so mi izrazili svoje sožalje. Bog plačaj!

Sv. maše zadušnice se bodo brale v stolnici v torek, dne 20. maja ob
8. uri zjutraj.

GORICA, 17. maja 1913.

RUDOLF PAVŠIČ,
sin.

Vsem gospodinjam
toplo priporočamo

KOLINSKO CIKORISO

— edino pristni, po kakovosti nedosegljivi slovenski izdelek. —

v korist
obmejnim slovincem.

Zakon od 21. septembra 1869 št. 150 drž. zak. je temu nedostatku deloma s tem odpomogel, da je formalno uvedel posredovalne urade in da je pred njimi sklenjenim poravnavam dal moč sodnih poravnav. Toda pristojnost upeljanih posredovalnih uradov je bila še preveč omejena, kajti omenjene poravnave so se smele sklepati le o denarnih terjativah, ki niso presegale tristo goldinarjev, ali pa o premičninah, glede kojih ste bili stranki zadovoljni dati ali sprejeti 300 gld. ne presegajoči znesek. Ta omejitev in okolščina, da je bilo dano strankam popolnoma na prosto, so se li odzvale ali ne povabilu, naj pridejo pred posredovalni urad, ste imeli za posledico, da ni prišel tudi ta zakon do prave veljave in da so sklepali vsled tega deželni zbori resolucije na c. kr. vlado, naj bi navedenim nedostatkom odpomogla in naj bi pred vsem delokrog posredovalnih uradov razširila.

Omeniti moram, da je bila v državnem zakonu iz leta 1869 pridržana natančnejša določba, če in v katerih občinah naj se ustanove posredovalni uradi, ki bi sklepali gori označene poravnave do vrednosti 300 gld. posebnemu deželnemu zakonu. Takšen zakon se pa pri nas kakor tudi na Moravskem, Solnograškem, Tirolskem in v Istri ni sklenil in so bila naša županstva vsled tega še vedno primorana uporabljati uvodoma navedeno, skero brezpomembno določilo obstoječegazastarelegaobčinskega reda, o poskusih poravnave. Od leta 1864 do 1905 je pri nas tedaj vse molčalo, medtem, ko so druge dežele izvemšji gorinavedenih, sklepale od leta 1873 naprej tozadevne deželne zakone, zadevajoče posredovalne urade v smislu državnega zakona iz leta 1869.

Šele leta 1905 zbudila so se pri nas županstva ajdovskega okraja ter napravila skupno prošnjo na deželni odbor, naj bi potrebno ukrenil, da se uvedejo tudi v naši deželi na podlagi zakona iz leta 1869 posredovalni uradi. Posledica te prošnje je bila, da se je z ozirom na gori omenjene v drugih deželah že napravljene skušnje in tozadevne resolucije tudi naš deželni zbor v seji od 15. novembra 1905 sklenil resolucijo, s kojo se je c. kr. vlada pozivila, da d o v r š i že pričeta proučevanja glede primerne spremembe državnega zakona z dne 21. septembra 1869 št. 150 drž. zak. z ozirom na spremenjene potrebe.

Vlada je bila namreč že 4. septembra leta 1901 predložila gosposki zbornici tozadevni zakonski načrt, zadevajoč spremembo zakona z dne 21. septembra leta 1869 št. 150 drž. zak., toda še le 12. februarja 1907 je dotični načrt postal zakon, ki je sedaj podlaga našemu v govoru stoječemu deželnemu zakonu.

(Pride še.)

Vojna na Balkanu.

Predaja Skadra mednarodnemu vojaštvu.

Iz Cetinja se uradno poroča, da so dospele čete mednarodnega vojaštva, ki je bilo ukrcano na ladjah demonstracijske flote, vsredo ob 2. uri pop. v Skader. Poveljnik čet je admiral Burney, njih število znaša 1000 mož. Pri vходу v mesto je črnogorski general Bečir po kratkem nagovoru prejel mesto admiralu Burney, ki je v priščitih besedah odgovoril na nagovor. Mednarodno vojaštvo je takoj zasedlo vlna poslopja. Medtem so zadnji črnogorski oddelki zapustili Skader.

Blokada opuščena.

Angleški admiral Burney je obvestil črnogorskovlado, da se je v sredo ob 2. uri pop. opustila blokada črnogorskega in severoalbanskega obrežja.

Balkan še ne miruje.

Pri Aniceti blizu Drame se je raz-

terem so morali Bolgari razobesiti belo zastavo.

Srbsko - bolgarski spor.

Nesporazumljenja med Srbijo in Bolgarijo baje vedno bolj naraščajo. Iz poročil raznih listov pa ni nič pozitivnega posneti, v koliko bi znala ta nesporazumljenja provzročiti resnejše konflikte. Razne evropske velevladi bi rade videle, da bi se začeli balkanski zavezniki med seboj tepsti, ker se boje velike države na jugu.

Srbija se oborožuje.

»N. Fr. Pr.« javlja, da je srbska vlada vpoklicala vse častnike in vojake, ki so bili odpuščeni po sklepu premirja. Tudi oni so vpoklicani, ki se nahajajo na dopustu in čijih dopust še ni potekel. V Macedoniji se nadaljujejo oboroževanja. Sovraštvo proti Bolgariji vedno bolj narašča.

Grško - bolgarski spor.

Razni listi hočejo vedeti, da Bolgarija tudi od Grške ne bo imela miru. Tako sedaj poročajo in polagajo posebno važnost na vest, da je grško-bolgarska komisija, ki je imela določiti, kdo je prvi prišel v Solun, ali Grki ali Bolgari prekinila svoje delo, ne da bi bila dosegla kak vspeh.

Silistrio dobi Rumunija.

V spravi pogodbi med Bolgarijo in Rumunijo je določeno, da dobi Rumunija Silistrio, toda ne sme tega mesta utrditi, temveč mora še celo podreti obstoječe utrdbe. — Rumunija doslej še ni vsprejela pogojev, ki jih je sklenila konferenca za spravo med Rumunijo in Bolgarijo v Peterburgu.

Vojne izgube Bolgarov.

Na podlagi uradnih konstatacij so imeli Bolgari sledeče izgube: mrtvih: 330 častnikov, 29.711 mož; ranjenih 950 častnikov, 52.550 mož; razun tega se ne ve, kam je prišlo 3193 mož.

Albanija.

Vesti, ki so krožile pred časom o Esad paši in njegovi armadi, so bile silno pretirane. Esad paša ni odstranil provizorične vlade v Valoni, kakor se je poročalo. Sedaj je Esad paša s svojim vojaštvom pri Tirani. David pašovi vojaki zapuščajo Albanijo ter se podajajo v Carigrad. Ravno tako bodo sčasoma zapustili tudi Esad pašovi vojaki za vedno Albanijo.

Ogrska anektirala otok Ada-Kaleh.

Pri Oršovi se nahaja v Donavi 1½ km dolg in 600 m širok otok Ada Kaleh z mestecem istega imena. Ta otok se je doslej upravljal od avstrijskih in turških oblastnih, na splošno pa niso veljali tam nobeni zakoni. Prebivalstvo tega otoka ne pozna ne davkov ne carine, preživljalo pa se je s poljedelstvom ter s tujskimi prometom. Na otoku je 1 bataljon trdnjavskega topničarstva ter pol kompanije pešcev avstrijskega in približno ravno toliko turškega vojaštva. Poveljnik avstrijske polkompanije je sedaj naš rojak iz Devina stotnik Ples. — Ta otok je sklenila Ogrska anektirati in v sredo se je podal veliki župan iz Krasso-Szőreny-ja na otok, da naznani turškemu guvernerju sklep Ogrske. Turški guverner pa tega čina ni hotel vzeti na znanje, češ, da nima instrukcij od svoje vlade. Stopil je zato v zvezo s turško vlado — a obenem v neznani smeri od-potoval.

Čuje se, da namerava Turčija protestirati proti aneksiji tega otoka od strani Ogrske. Zato je pričakovati, da se bo o tej zadevi razpravljalo v poslaniški reuniji.

Posledice kritičnih dni v Kotoru.

Vojne priprave v Kotoru bodo tamošnjemu prebivalstvu ostale dolgo časa v slabem spominu. Iz vojnih ozirov so posekali krasni hrastov gozd nad trinitaškim prelazom; tudi v obsegu visokega Vermača, blizu krtolskega zaliva in Krivošija so posekali mnogo drevja. Koliko je padlo pod sekiro oljk, mandelnov in cenjenih kostanjev! Poliske

ko proti tatovom in živini napravilo, so porušili, da kamen ni ostal na kamenu. Podrli so tudi mnogo hiš. Vsled mnogobrojnih vojaških čet so cene živlom silno poskočile. Treba bo velikih svot, da se ljudstvu povzročenju škoda povrne.

Izjemno stanje v Bosni odpravljeno.

V četrtek se je izjemno stanje v Bosni in Hercegovini odpravilo, ker je vsled predaje Skadra velesilam konflikt, ki je do proglašenja izjemnega stanja v Bosni kot sosedni deželi Črnogore in Srbije privedel, odstranjen.

Politični pregled.

Državni zbor.

Po dvamesečnem presledku je prišla v četrtek poslanska zbornica zopet svoje delo.

Predsednik se je spomnil tragične smrti grškega kralja Jurija, ki je vzbudila tudi v Avstriji globoko sočutje.

Potem je bilo naznanjenih več interpelacij zaradi najrazličnejših zadev.

Posl. Kramar in tovariši so stavili interpelacijo glede albanskega vprašanja. Interpelacija vprašuje, koliko je na tem resnice, da ste se Avstrija in Italija pogajali za razdelitev Albanije in posebno še, da li je res, da je imela na podlagi teh pogajanj zasesti Italija južni del Albanije in posebno Valono, ki tvori ključ k Jadranskemu morju.

Posl. Biankini se je potem obrnil na predsednika z nekim vprašanjem, med katerim je izvajal, da nobena dežela v Avstriji ni toliko trpela vsled avstrijske brezplodne politike kot Dalmacija. V Dalmaciji je bilo vse mobilizirano. Nobeden rezervist se ni vrnil k svoji družini, k svojemu delu. Mnogo dijakov je zgubilo eno leto svojih študij in mnogo šol je zaprtih, ker je mnogo ljudskihučiteljev že pol leta pod orožjem Polje je neobdelano in mnogo kmečkih rodbin je uničenih. V Dalmaciji vlada vojaška diktatura.

Predsednik je opozoril govornika, naj se omeji na vprašanje.

Posl. Biankini pa je nadaljeval, da vojaštvo ne razume naravnih simpatij Jgoslovanov do balkanskih narodov, zato da je vojaški oblasti v Dalmaciji vse sumljivo. Stotine poštenih državljanov je zasledovanih in tudi obsojenih; celo uradniki se kaznujejo; navadni izrazi simpatij za hrabrost balkanskih narodov se smatrajo za veleizdajstvo. Govornik je nato vprašal vlado, kdaj bo odpravila vojaško diktaturo v Dalmaciji, ki traja že šest mesecev. Takih pritiskov ni mogoče prenašati, ako se pomisli, da se uporabljajo milijoni za Skader inzaprostostAvnavtov. Hvaležnimoramobitrikralju Nikiti, ki je ohranil Evropi mir s tem, da je zapustil Skader. Evropa in Avstrija morate biti hvaležni junaškemu kralju Črnogore, ki je z nadčloveškim samozatajevanjem, vkljub špartanskemu sklepu njegovega naroda: umreti za Skader! v zadnjem trenutku odvrnil nevarnost evropske vojske in je evropske narode obvaroval nepopisnih grozot.

Tu je predsednik v tretje svaril govornika ter mu grozil, da mu vzame besedo.

Govornik dalje: Kadar bodo znali avstrijski državniki vporabljati čut pravičnosti tudi napram Jgoslovanom, bodo dali postaviti na »Baliplatzo« spomenik kralju Nikiti, ker le njemu gre za sluga, da ni izbruhnila najabsurdnejša vojska zaradi himere Skadra. Tudi da nismo sramotnoostopili Italiji ključa do Jadranskega morja in s tem spravili v nevarnost našo trgovino in bodočnost na morju, gre zahvala kralju Nikiti.

Tu je predsednik odvez poslancu Biankiniju besedo, kar je izzvalo hud vihar na strani Jgoslovanov in čeških radikalcev.

Besedo dobi posl. Kemetter. Kljub temu je Biankini govoril dalje. Govorila sta oba govornika. Biankini je svoj govor končal.

V včerajšnji seji poslanske zbornice

cev. Nato se je pričela razprava o uufnem predlogu posl. Tobolke, ki zahteva, da bi dobivali uradniki mesto aktivitetnih doklad posebno stanarino.

Gališki deželni zbor razpuščen.

Ker se ni mogel doseči v Galiciji sporazum med Poljaki in Rusini, je cesar razpustil gališki deželni zbor

Nove deželnozborske volitve v Galiciji.

Kakor poroča »Gazeta Lvovska« se bodo pričele deželnozborske volitve v Galiciji dne 30. junija. Ta dan se bodo volili kandidatje kmečkih občin.

Novi gališki cesarski namestnik.

V torek je cesar vsprejel demisijo gališkega cesarskega namestnika kneza Bobrzynski in je imenoval za njegovega naslednika znanega poljskega poslanca grofa Korytovskega.

Lahi in trializem.

Nekov Battara piše v rimski reviji »Rassegna« tudi o trializmu in vidi seveda edino slovansko nevarnost. Nemci so že vsi veseli, češ, vidite sedaj, tudi Lahi so uvideli, da trializem ni drugega kot protilaška in protinemška zver. Nemški listi pozdravljajo ta članek z radostjo in pozivljajo na skupno delo proti Slovanom: Mi smo le radovedni, ali so Lahi že pozabili na razbite buče v Inomostu in Gradcu. Nemci bi grozno radi imeli Lahe za svoje konjičke, a mislimo, da bodo Italijani toliko pametni, da se bodo tega otresli.

Ruski car se poda v Berlin.

Ruski car se odpelje po dosedanjih dispozicijah dne 20. t. m. iz Peterburga v Berlin.

Neredi v Peking.

V Peking so proglasili obsedno stanje, ker so prišli na sled neki zaroti proti Janšikaju. Aretirali so več oseb, ki so imele bombe pri sebi. Tudi ustrelenih je bilo več oseb, med njimi ena žena.

Darovi.

Za »Šolski Dom«

je došlo našemu upravnistvu. Prof. Povšič namesto posebnih oznanih svoje poroke 20 K. Hvala!

Domače in razne vesti.

Smrtna kosa. V torek popoldne je umrla gospa Terezija Pavšič, roj. Kolenc, soproga bivšega lastnika kavarn na trgu Starega sv. Antona, ki je umrl pred petimi meseci. Pogreb je bil v četrtek popoldne N. p. v m.!

Nemška mularija postaja v Gorici vedno bolj neznosna, kakor nam pišejo iz mesta. Posebno okoli državnega kolodvora je včasih bajé tak hinderhanderski dirndaj, da gre vse po zraku. Ti irkolini, ki so privandrali s trebuhom za kruhom iz severa doli, se prav nič ne znajo vesti. Sram jih ni kar nič in zamirnimicetalckazejojezike in delajo opazke, da je že škandal. Dobro bi bilo, ako bi strogi gospod Wieser v tem oziru dal kak plodonosen ukrep, kajti ti šmrkavci prekašajo svoje laške tovariše precej daleč. Laška mularija igra svoj »pandolo« in da sicer še precej mir, a nemški pobiči tako radi vbero kako »umetno« proti šetalcem. Sicer kdo ve, ali ne tiči tudi v tem kak košček glasovite germanske kulture, ki se ravno te dni tako bujno razcvita.

Marsikaj lepega bi lahko ukrenil naš goriški magistrat, ki je tako vnet za lepoto in estetiko, kakor je to pokazala izgubljena pravda, katero smo pred kratkim omenili. Na goriških mestnih ulicah je toliko smeti, popirja, gnoja, pomarančnih lupin itd., da bi bilo potreba enkrat to nesnago pošteno počediti. Sedaj prihajajo razni tujci od severa v Gorico, a žalibog se tudi navadno hitro pobero dalje, kajti o tistih rožicah in krasotah, o katerih tupatam kdo pisari, seveda ni duha ne sluha.

Prevzvišeni knezonadškoj dr. Fran-

mladinskih napravah, o telesni vzgoji itd. Istočasno je pa mladina v Gradcu pokazala praktično svoje veliko zanimanje za take stvari in je prav pridno sodelovala na »obrambenem« delu ter razbijala po katoliških glavah. Heil!

Zborovanje benediktinskih opatov. Dne 14. t. m. se je vršilo v Rimu zborovanje benediktinskih opatov, ki so se zbrali, da so določili namestnika za obolelega generala. Novi koadjutor cum iure successionis je dosedanji opat v Maria-Laach ob Reni. Zbranih je bilo okoli osemdeset opatov.

Drobfinice.

Malarija se širi na Dunaju kakor poročajo dunajski listi. Že več časa so zasledovali znake te bolezni, a nikdo ni mislil, da bi bila prava malarija, ki di-
vja navadno v močvirnatih krajih. Raz-
naša to bolezen pa neka mušica, katero
so v zadnjem času zasledili ob Donavi,
kjer ima reka miren tok in plitev breg.
Poleg drugih nadlog imajo Dunajčanje
tedaj še zavest, da je malarija bližje kot
so mislili.

Rimski župan Ernest Nathan je v
seji občinskega odbora v četrtek na-
znanil, da namerava odstopiti, ker mu
baje zdravstveno stanje ne dopušča več
izvrševati napornega županskega dela.

Veliki štrajk na Ruskem. V Peter-
burgu in v Moskvi so se razvili prav
ogromni štrajki. V Peterburgu je štraj-
kalo v zadnjem času nad 100.000 delav-
cev in tudi v Moskvi je bil štrajk zelo
obsežen.

Junaški pikolo. Bodensko jezero je
bilo zadnje dni, kakor poročajo listi, ze-
lo razburkano in razdivjano, ker je pi-
hal nevaren zahodni veter. Več oseb je
pri tej priliki vtonilo, mnogo čolnov se
je potrla in potopilo. V Bregencu ob je-
zeru je nekega dne bilo zopet več oseb
v nevarnosti. Nikdo se ni upal na raz-
burkane valove, kar se je pojavil mlad
fant kakih 16 let, in pogumno rešil tri
osebe iz razpenjenih valov. Mladi reši-
telj je priprost natakarski učenec v ko-
lodvorski restavraciji v Bregencu.

**Atoški menihi ponujajo grškemu
kralju plašč in krono bicantinskih ce-
sarjev.** Menihi gore Atos nameravajo
odposlati v Atene plašč in krono bican-
tinskih cesarjev, in sicer povodom kro-
nanja novega grškega kralja Konstanti-
na. Dragocene relikvije se hranijo v
Lavraškem samostanu. Plašč, ki je ves
zlat tehta 18 ok (1 oka = 123 dkg);
krona ima polno biserov. Mogoče da
postane ta krona odslej krona grških
kraljev.

**Kurja kolera je nevarna tudi za lju-
di.** Dolgo so mislili zdravniki, da kurja
kolera nima za človeka prav nobenih
posledic. Dognalo pa se je v novejšem
času, da so meso in jajca škodljiva. Tu-
di kuhana jajci bolnih kokoši so večkrat
nevarna. Ker v Furlaniji kurja kolera
vlada že dolgo, je ta stvar za nas pre-
cej velike važnosti.

Gospodarsko.

Cena žive živine na graškem trgu.
Volj 49—54 kron za 50 kg, pitane krave
37—43 K, biki 36—48 K. Prodalo se je
15. maja 419 komadov, med temi v Trst
ravno 100, v Nemčijo pa 7 glav.

**Ali sme posekati lastnik zemljišča
veje in korenine tujih dreves, ki segajo
na njegov svet?** Da, to sme storiti, kaj-
ti § 422. občnega državnega zakonika
pravi: »Vsak zemljiški lastnik sme ko-
renine tujega drevesa izruti iz svojega
sveta in veje, ki vise nad njegovo srač-
nino, odrezati ali pa drugače uporabi-
ljati.«

Zakaj peša ovčjereja na Bovškem?

V članku »Živinoreja na Goriškem«
v štev. 35 z dne 6. t. m. me je zraven
drugače posebno zanimal ta-le odstavek:
»Najbolje pada število ovac na
Bovškem. 7533 glav ovac je še; od leta
1900 do 1910 manj 2512. Značilno je,
da so naši planinski kraji, ki najboljše
nazadujejo.« — In kaj je krivo tega?
Marsikdo se bode neumno posmejeval,
če mu povem, da progane kože iz-
ganjajo tudi ovce z naših
planin. Misliti bi si bilo, da je moralo
število ovac narasti, da bi ta naraščaj
nadomestil izgubo koza. Pa ni tako,
marveč je statistično dokazano, da od
tistega časa, odkar je začelo politično
oblastvo z vso silo zatirati kozjerejo,
krči se tudi število ovac od leta do leta
tako znatno, da so nekatere planine na
Bovškem že prazne ostale in da je na
njih popolnoma zamrlo planšarstvo.
Jaz poznam posebno dobro razmere v
loški županiji in zato hočem v prvi vr-
sti o njih govoriti. A več ali manj so si
planšarske in tudi kmetijske razmere
sploh po vsem Bovškem enake. Kar ve-
lja torej za loško županijo, to velja pri-
bližno tudi za vse druge županije na
Bovškem.

V loški županiji so tri skupne pla-
nine: Koritnica, (zasebna last),
Mangart (zasebna last) in Možen-
ca (občinska last). Na koritniški pla-
nini so pasli zadružniki, dokler niso bi-
le kože še tako strogo prepovedane, po
250 koza in 300 ovac in pridelavali so
na leto po 56 stotov polnomastnega sira
in po 28 stotov skute; v letih 1910 in
1911 je bila planina opuščena in lani so
pasli na njej zopet pa samo 140 ovac in
so pridelali 9,5 stotov sira, pa 4,40 sto-
tov skute. Umeje se samo ob sebi, da se
tako malenkostno obrtovanje ne izpla-
ča in da ostane planina zanaprej naj-
brže zapuščena. Na planini Mangart so
pasli pred prepovedjo po 300 koza in
po 500 ovac in dobivali so po 90 stotov
izbornega sira in po 40 stotov skute;
sedaj pasejo le še po 300 ali kaj malega
več ovac, ki dajejo po 19 do 20 stotov
sira in 8 st. skute. Slednjič se je v Mo-
ženci paslo poprej po 150 koza in po
200 ovac in pridelka je bilo na leto po
20 stotov sira in 9 stotov skute, dočim
ni sedaj ni koza, ni ovac več na tej pla-
nini, ki je popolnoma osiročena.

Potemtakem so redili Ložani v po-
prejšnji dobi vsega skupaj po 700 koza
in 1000 ovac in so pridelavali po 166
stotov v kupčiji jako dobroglasnega si-
ra in po 77 stotov slastne, pikantne
skute, ko redé sedaj še 7, reci s e d e m
koza in hlevu in vsega skupaj 440 ovac;
množina pridelka pa je padla skoro na
ničlo. Zakaj? Vzrok tiči v tem, da je na
vsaki planini samo nekoliko pašnika,
na katerem se lahko varno pasejo ovce,
dočim so v zvezi s planinami ogromni
obsegi takih pašnikov, ki so samo ko-
zam pristopni in ki se sploh ne dajo ni-

kakor drugače izkoriščati, kakor s ko-
zjo pašo. Da bi se tam kedaj gozdovi
zarodili ali meje zarasle, — to je popol-
noma izključeno. Če so na takih plani-
nah kože združene z ovčami, namolze
se zadosti mleka, da se izplača plan-
šarsko delo; brez koza pa si ni niti mi-
sliti naših planin, ker zgolj ovčje mleko,
kolikor se ga lahko namolze na kateri-
koli loški in skoro bi rekel, sploh bov-
ških planin, ne zadošča za količjak hva-
ležno planšarsko obrtovanje.

(Konec prih.)

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec 2, 72, 43, 48, 6.

Priporoča se, pod novim vodstvom,
na novo urejeni hotel »Pri Zlatem Je-
lenu«.

Česa potrebuje nevesta?
Doto! Lepo opravo!

To dobi v denarju že po 2 letih z
malimi mesečnimi vplačili, ako pristopi
k društvu

„Mädchenhort“.

ki je v minolem letu izplačalo 736 čla-
nicam 662.400 K. Vsaka članica je vpla-
čala približno 294 K in je dobila
za to 600 K v denarju, ter se
obrestuje 124%.

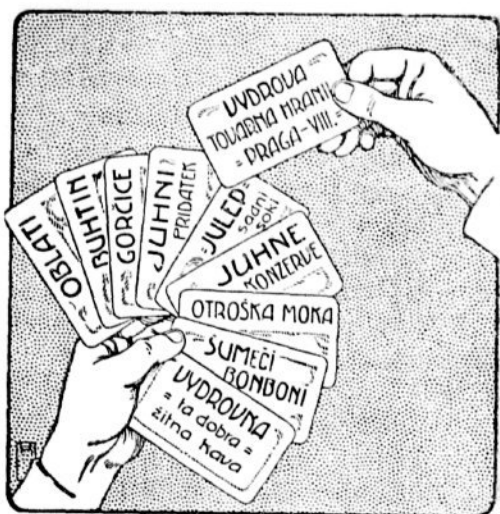
Vsprejem { brez določene starostne
meje, brez razlike vero-
izpovedanja, brez zdrav-
niškega spričevala.

„Mädchenhort“, Prvo splošno človeko-
ljubno društvo za opremo zamožnih deklet,
Dunaj, I. Franz Josefskai 43.

Predsednik: Prior Rudolf grof Mels-Colloredo.

Vplačevalnica: Virgil Lussin, Gorica, ulica
Ascoli štev. 3.

Sprejmejo se zastopniki pod ugodnimi pogoji.

Štev. 2244

E

Razglas.

Naznanja se, da

javna dražba

zastavil I. četrletja, t. j. mesecev
januarja, februarja in marca 1912

začne v

poned., 9. junija 1913.

ter se bo nadaljevala naslednje
delavnice in sicer četrte in po-
nedeljke od 9. ure zjutraj do
1. popoldne.

Dne 11., 14., 18., 21 in 25. marca
bodo od 10. do 12. ure predpoludne v
dražbeni dvorani na ogled sl. občinstvu
dragocena zastavila, ki se prodajo na
naslednji dražbi.

V Gorici, 5. maja 1913.

Od ravnateljstva zastavljalnice.

ORIGINAL VICTORIA

Kupujte samo dvokolesa
„AL TENA“, francoske
vrste ki so najtrpežnejši
in najboljši bodisi za na-
vadno rabo ali za dirke.

Kerševani & Cuk,
GORICA — Stolni trg št. 9.

Prvo primorsko autorizirano stavbeno in kamnoseško podjetje

Alojzij Tavčar

v Dutovljah okraj Sežana

zapriseženi sodni izvedenec

izvršuje vse potrebne načrte, proračune in cenitve za stavbe, vod-
njake, ceste, nagrobne spomenike in druga razna monumentalna dela

Cene zmerne.

„Ljubljanska kreditna banka“ podružnica v Gorici

Centrala Ljubljana, podružnice: Celje, Celovec, Sarajevo, Split, Trst.

Osnovna glavica K 8.000.000.
Rezervni zaklad K 1.000.000.

Vloge na knjižice po 4³/₄%, v tekočem računu po dogovoru.

Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst, deviz - valut.
Borzna naročila.
Promese za vsa žrebanja.

— Eskont menic —
— Stavbeni krediti. —
Predjumi na vrednostne papirje.

Sprejemanje vrednot v varstvo in oskrbovanje.
Safes.
Nakazila v inozemstvo.
Kreditna pisma.
(odgov. L. Lukežič.)

Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Bavčar.

Tiska »Narodna Tiskarna« (odgov. L. Lukežič.)